

LATVIJAS SENĀTS

1918-1940

Rādītāji Latvijas Senāta spriedumu
krājumiem

Dītricha Andreja Lēbera
redakcijā

1. sējums

Ievads
Apvienotā sapulce
Administratīvais departaments

Rīga
1995

IV.

1939.g. Instrukcija Senāta spriedumu birojam

Instrukcija pieņemta ar

Senāta apvienotās sapulces

1939.g. 13.jūnija rīcības sēdes lēmumu.

(J.Klucis) Senāta apvienotās sapulces
virssekretara v.i.

I N S T R U K C I J A

SENĀTA SPRIEDUMU BIROJAM.

(Izdota uz Tiesu iek. 61¹¹p. pamata)

I.

Spriedumu biroja darbvedība.

1.No katra Senāta sprieduma vai lēmuma, nedēļas laikā no rīkojuma nosūtīšanas, spriedumu birojam piesūtāmi divi attiecīgā kārtībā apliecināti noraksti skaidri salasāmā rakstā.

Ik sprieduma vai lēmuma norakstā jābūt konstatētam Senāta departamenta tiesas sēdes sastāvam un departamentu un apvienotās sapulces lietu referentam, atzīmējot sēdes datumu un akts numuru.

2.No saņemtiem norakstiem vienu eksemplāru izlieto tekošam biroja darbam, bet otros sakārto 4 krājumos chronologiska kārtībā. Krājumi iedalāmi pa gadiem, bet līdz gada noslēgšanai norakstus pagaidām sakopo par katru Senāta departamentu un apvienotās sapulces sēdi atsevišķi.

Šie krājumi ir: 1) administratīvā departamenta, 2) civilā kasācijas departamenta, 3) kriminālā kasācijas departamenta un 4) Senāta apvienotās sapulces spriedumu un lēmumu norakstu krājumi.

3.Vajadzības gadījumā birojs var pieprasīt nodot uz laiku viņa rīcībā attiecīgo Senāta akti, kura, vajadzībai izbeidzoties, nosūtama atpakaļ pēc piederības.

Tāpat birojs var pieprasīt tieši iepriekšējās instances uz laiku atsūtīt biroja rīcībā savas aktis.

4. Spriedumu birojā sevišķā sarakstā reģistrējami saņemtie spriedumu un lēmumu noraksti un aktis. Reģistrācijas saraksts iekārtojams pēc ailēm saskaņā ar 2.p.2.d. noteikumiem.

5. Spriedumu birojs ved inventūras sarakstu par viņa rīcībā nodotām vai saņemtām grāmatām un citiem iespiedu darbiem.

6. Senāta departamenti un apvienotā sapulce ne vēlāk kā katra mēneša 5.dienā paziņo spriedumu birojā tiesas un rīcības sēdēs iepriekšējā mēnesī izspriesto lietu numurus.

II. Spriedumu biroja funkcijas.

7. Lai sagādātu iespēju saskaņot un pārredzēt Senāta praksi (Tiesu iek. 61².p.) spriedumu birojs ierīko un ved sistematizētus krājumus šai praksē izpaustām tiesiskām atziņām vai tēzēm, kam principiāla nozīme un juridisks svars vai interese.

šādus sistematizētus krājumus iekārto tā, lai būtu ik pēc vajadzības uzejams tiesisko atziņu un tēžu sakars ar likumiem un citiem tiesību avotiem. Tāpat šai sistēmā gādājams, lai ik pēc vajadzības varētu konstatēt, kad un kādos Senāta spriedumos un lēmumos šīs tiesiskās atziņas vai tēzes izsacītas un likumi un citi tiesību avoti pielietoti.

šīnī pašā sistēmā novietojami arī 10.p. piezīmes III.daļā minētie īsie apzīmējumi tiesiskai vielai.

8. Spriedumu birojs iekārto 7.p. minētos krājumus tā, lai gadījumos, kad Senāta praksē būtu nesaskaņas vai tiešas pretrunas, tās varētu pamanīt, konstatēt un pēc iespējas novērst.

Kad Senāts grozījis savu praksi atsevišķos tiesiskos jautājumos, tādiem gadījumiem spriedumu biroja sistēmā ierādama viegli uzejama vieta atzīmēm par šādiem grozījumiem, līdz ar norādēm uz agrāko praksi.

9. Šiem 7. un 8.p. minētiem uzdevumiem Senāta spriedumu birojs ierīko un ved pēc iespējas mobilus liela formāta krājumus - pagaidām aktu vākos - ar tajos novietojamām baltām lapām, uz kurām uzlīpināms zināmā kārtībā viss, kas šos uzdevumus pildot uz atsevišķām zīmītēm konstatējams, sistēmā savedams un šē tālāk precizēts.

1939.g. Instrukcija

Augšminētie krājumi aktu vākos ierīkojami tā, lai nākamībā attiecīgai iespējai rodoties, viņus varētu pārveidot par stabilām grāmatām, no kurām atsevišķas lapas papildinājumiem un citiem nolūkiem viegli būtu izņemamas, kā arī tajos no jauna ieliekamas vai pārstatāmas.

10. Šinīs krājumos novietojamo judiciaro vielu spriedumu birojs sistematizē pēc divām pamata mērauklām un sakarā ar to ierīko un ved katram Senāta departamentam un apvienotai sapulcei atsevišķi divus sekojošus krājumus ar tezem vai atzīmēm:

- 1) pēc likumiem un citiem tiesību avotiem pantu kārtībā un
- 2) pēc tiesiskiem priekšmetiem, sakārtojot tos pēc zīmvardiem alfabētiskā kārtībā.

Piezīme: Zīmvārds ir viss, kas pietiekoši un pie tam īsi raksturo zināmu juridisku priekšmetu vai ideju un gramatiski var izpausties arī vairākos vārdos.

Ja zīmvārds nedod pilnas drošības par domātā juridiskā priekšmeta vai idejas saturu, tad zem tā novietojams īss teikums, kas to paskaidro.

Īsi apzīmējumi spriedumā vai lēmumā attīstītai tiesiskai vielai, kuri nav zīmvardi, ne tēzes šīs instrukcijas nozīmē, var sevišķos gadījumos atvietot 7.p. minētās tiesiskās atziņas vai tēzes.

11. Krājumus pēc tiesiskiem priekšmetiem to alfabētiskā kārtībā var papildināt ar speciālām priekšmetu kopām attiecībā uz kādu atsevišķu likuma pantu, vai veselu pantu grupu vienā likumā, vai uz kādu likumu visumā, vai arī uz kādu speciālu tiesisku jautājumu, ja ap šādām normām būtu izveidojusies sevišķi plaša un grūti pārredzama Senāta prakse.

šādas speciālas kopas ievietojamas atsevišķos aktu vākos, kuru ārpusē atzīmējami likuma panti vai pantu grupu un vesela likuma nosaukumi, vai arī norādams uz speciālu tiesisku jautājumu.

Speciālām kopām vedami atsevišķi alfabētiski priekšmetu rādītāji.

12. 10.p. minētiem krājumiem ierīkojami un vedami 4 satura rādītāji:

- 1) alfabētisks tiesisko priekšmetu rādītājs.
- 2) alfabētisks likumu un pantu rādītājs.
- 3) spriedumu un lēmumu rādītājs pēc lietu nosaukumiem un
- 4) spriedumu un lēmumu rādītājs lietu numerācijas kārtībā.

13. Tēzes vai atzīmes izvelkamas, resp. sastādamas tikai no tādiem Senāta spriedumiem un lēmumiem, kuros izteiktām atziņām ir principiāla nozīme un juridisks svars vai interese.

14. Tēzes sastādamas vai nu kā vārdiski citāti no attiecīgiem Senāta spriedumiem vai lēmumiem, vai arī kā pēdējos izteikto tiesisko atziņu īss atstāstījums. Tēzēm vai atzīmēm jābūt pēc iespējas īsām un koncentrētām.

Sastādītās tēzes vai atzīmes izgatavojamas 3 eksemplāros, no kuriem divus izlieto 10.p. minētiem krājumiem, bet trešo uzglabā, vai arī izlieto 11.p. minēto speciālo kopu sastādīšanai.

15. Tēze vai atzīme 14.p. nozīmē var sastāvēt arī no vairākām apakštezēm, vai sīkākām atzīmēm, no kurām katra ieņem savu rindkopu. Numerejot tēzes 21.p. noteiktā kārtībā, šīm rindkopām piešķirami burtu apzīmējumi.

16. Težu vai atzīmēju izvēli un sastādīšanu veic Senāta spriedumu birojs, ievērojot šās instrukcijas 17.p. noteikumu, kā arī Tiesu iek. 61⁶. un 61⁸.p.

17. Tēzes, kas sastādītas kā Senāta spriedumos un lēmumos izteikto atziņu atstāstījumi, kā arī īsus apzīmējumus, 3priedumu birojs ievieto 10.p. minētos krājumos saziņā ar referentu. Šaubu gadījumos izšķir departamenta priekšsēdētājs.

13. Ievietojot sastādīto tēzi vai atzīmi 10.p. minētos krājumos, spriedumu birojs pārbauda, vai tā krājumos jau nebūtu agrāk uzņemta. Ja izrādās, ka līdzīga tēze vai atzīme jau ievietota, tad pie tās norāda uz līdzīgo vēlāko Senāta spriedumu vai lēmumu, ja šādam norādījumam būtu pietiekošs svars un pamats.

Sevišķi svarīgos gadījumos šāda norādījuma vietā, krājumā Attiecībā uz chronologiski pēdējo Senāta spriedumu vai lēmumu ievietojama sevišķa (jauna) norādes lapiņa ar visām 13.p. minētām atzīmēm, neatkārtojot pašas tēzes vai atzīmes.

Tādas norādes lapiņas vajadzības gadījumā var lietot arī noraidot no vienas no abām sistēmām (10.p.) pie otras.

18. Tēze vai atzīme attiecīgā krājumā ievietojama tā, lai paliktu brīva aile 1/3 lapas apmērā, kurā atzīmējami visi nepieciešamie norādījumi, ciktāl tie nebūtu novietoti tieši zem tēzes vai atzīmes kā: sprieduma datums, referenta

1939.g. Instrukcija

uzvārds, likuma panti un visas citas atzīmes, kas praksē izrādītos derīgas.

Vajadzības gadījumā šajā ailē norādāms arī uz agrāko vai vēlāko senāta praksi un sevišķi uz tās grozījumiem.

Tāpat norādāms arī uz attiecīgo literatūru, kad tam ir iemesls un iespēja.

20. Tēze vai atzīmes, kas attiecas uz vairāku Senāta departamentu piekritību, uzņemamas visos attiecīgos krājumos, vedot viņām īpašu alfabētisku rādītāju.

21. Ja krājumos zem kāda likuma panta vai apzīmējuma pēc tiesiskiem priekšmetiem sakopojamas vairākas tēzes vai atzīmes, tad tās novietojamas chronologiskā kārtībā un numurējamas.

(O.Ozoliņš)

Senāta apvienotās sapulces
priekšsēdētāja v.- senators

(J.Klucis) Virssekretara v.i.

Teksts nav publicēts, bet atrodams Latvijas Valsts vēstures arhīvā Rīgā: Fonds 1535, Apraksts 11, Lieta 161, 16.-19.lpp. Arhīva adrese: LV-1007 Rīga, Slokas iela 16. Skat. Ievads, 14.lpp.

Latvijas Valsts vēstures arhīvā ir atrodami senatora K.Ducmaņa paskaidrojumi pie instrukcijas un darba plāna Senāta spriedumu birojam, kas satur instrukcijas nepubliskoto III daļu – Publikācijas – kas Apvienotā sapulcē tika apspriesta teju pusgadu (1940.gada 28.februārī, 16.aprīlī¹), bet tā arī netika oficiāli apstiprināta. Projektā ir sekojošs turpinājums²:

§ 22.

Spriedumu biroja vadītājs var vērst Tieslietu ministra, Senāta departamentu un Apvienotās sapulces priekšsēdētāju, kā arī Senāta virsprokurora vērību uz katru tiesību jautājumu, ko tas novērojis Senāta praksē, izpildot Tiesu iekārtas likuma 61². un 61³.pantos minētos uzdevumus.

§ 23.

Spriedumu biroja vadītājs var griezt piekritīgu vērību arī uz valodas un juridiskās terminoloģijas jautājumiem, kas rastos veicot Spriedumu biroja uzdevumus.

§ 24.

Spriedumu birojs sniedz mutiskas un rakstiskas uzziņas par savos krājumos ievietotām tēzēm un atzīmēm, ka arī tieši uzrāda pašas tēzes, atzīmes, spriedumu un lēmumu norakstus senatoriem, Tieslietu ministrijas amatpersonām, Senāta virsprokuroram un prokuroriem, kā arī Latvijas Universitātes tiesību un tautsaimniecības fakultātes mācību spēkiem.

Pārējo tiesu iestāžu tiesnešiem augšā minētās uzziņas sniedzamas tikai uz personīgiem mutiskiem pieprasījumiem.

Šo tiesu iestāžu ierēdņiem šīs uzziņas sniedzams tikai pēc attiecīgo tiesu iestāžu rakstiska pieprasījuma uzrādīšanas.

Zvērinātiem advokātiem un viņu palīgiem uzziņas sniedzamas tikai motivēti svarīgos gadījumos uz zvērinātu advokātu padomes rakstiska pieprasījuma pamata.

Pa pastu uzziņas nav sniedzamas.

III Publikācijas

§ 25.

Senāta Spriedumu birojs gādā par birojā uzkrāto tiesisko tēžu un tādu Senāta spriedumu un lēmumu periodisku publicēšanu, no kuriem tēzes sastādītas, pie kam spriedumus un lēmumus publicē vai nu pilnā tekstā, vai izvilkumos.

---

¹ LVVA 1535.fonds, 10.apraksts, arhīva lieta nr.21, 14., 15.lpp.

² LVVA 1535.fonds, 11.apraksts, arhīva lieta nr. 159, 11-15.lpp.

§ 26.

Publicēšanai Spriedumu birojs sastāda piemērotu izlasi no birojā uzkrātām tēzēm un tam atbilstošiem Senāta spriedumiem un lēmumiem, kā arī saņem attiecīgus priekšlikumus no Senāta departamentu un Apvienotās sapulces priekšsēdētājiem un no Senāta virsprokurora.

Tādā kārtā sastādītu izlases projektu apspriež un galīgi pieņem īpaša redakcijas komisija, kuru nozīmē Senāta Apvienotā sapulce vai, tās pilnvarojumā, šīs sapulces priekšsēdētājs.

Redakcijas komisijā ieiet arī Senāta Spriedumu biroja vadītājs.

§ 27.

Ar īpašu tekošu numuru apzīmēta publikācijas vienība sastādās no šādiem elementiem:

- a) tiesiska tēze vai vairākas tēzes;
- b) norādījums uz Senāta sprieduma vai lēmuma datumu, lietas numuru, sēdes sastāvu un referentu;
- c) norādījums uz to, kāda bijusi iepriekšējā instance un ko tā nospriedusi vai nolēmusi;
- d) Senāta rezolūcija un
- e) Senāta sprieduma vai lēmuma motīvi pilnā tekstā vai izvilkumā.

Gadījumā, kad no Senāta sprieduma vai lēmuma nav redzams tieslietas objekts iepriekšējās instancēs, tas pēc iespējas atzīmējams visā īsuma, novietojot šo atzīmi pirms Senāta rezolūcijas, lai labāk būtu izprotami Senāta sprieduma vai lēmuma motīvi.

Tāpat atsevišķos gadījumos šai pantā minētai publicēšanas vienībai var pievienot izvilkumus no iepriekšējās tiesas instances sprieduma vai lēmuma motīviem, ja to prasa Senāta sprieduma vai lēmuma konstrukcija, resp., kad vispār iepriekšējās instances spriedumā vai lēmumā atrodamas svarīgas tiesiskas atziņas.

§ 28.

Publikācijas izdara ik pa diviem mēnešiem kalendārā gadā, bet gadam noslēdzoties publicētās burtnīcas izdodamas gadskārtējos kopkrājumos.

Šai pantā minētām burtnīcām un kopkrājumiem pievienojami rādītāji pēc Spriedumu biroja darbībā pielietotām metodēm (12.pants), vajadzības gadījumos tos papildinot vēl pēc kādas citas orientēšanās mērauklas.

§ 29.

Senāta departamentu un Apvienotās sapulces praksē izveidotās tēzes, spriedumi un lēmumi publicējami atsevišķos krājumos.

§ 30.

Ar 25.-29.pantos minēto publikāciju izvešanu dzīvē atkrīt visas līdzšinējās tamlīdzīgas oficiālās publikācijas.

Privāto iniciatīvu šī veida publikācijās šie noteikumi neskar, vialga, vai privātos krājumus izdod ar vai bez pabalsta no valsts līdzekļiem.

§ 31.

Par iepriekšējos pantos minēto publikāciju budžeta un komerciālo pusi rūpējas Tieslietu ministrija.

§ 32.

Publikāciju korektūras pārtrauga Senāta Spriedumu birojs. [..]³

---

³ IV Pārvaldes noteikumi § 33.-§ 39., turpat 14.-15.lp.